

VARSTVO INTELEKTUALNE LASTNINE

Izred. prof. dr. Patricija Jankovič, univ.dipl.prav.

INTELEKTUALNA LASTNINA

- Vrsta lastnine, ki izvira iz človekovega intelekta oz. razuma
- **INTELEKTUALNA STVARITEV je:**
 - Neopredmetena
 - Opredmetena v blagu ali storitvah: imetnik pravice ali od njega pooblaščen oseba jo lahko komercialno izkorišča
- **Pravo intelektualne lastnine je samostojno pravno področje in skup pravnih pravil, ki urejajo pravice na intelektualnih stvaritvah**

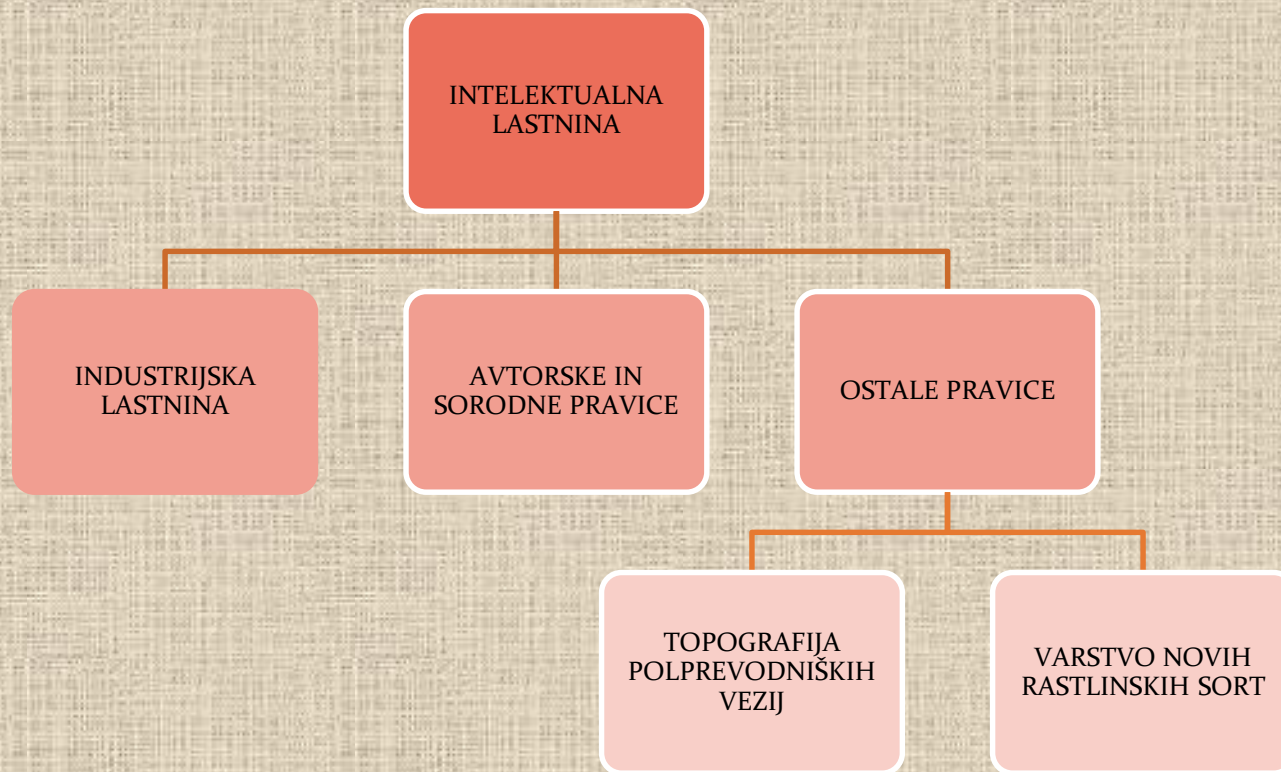
INTELEKTUALNA LASTNINA

Zaradi **izključne narave** so z ekonomskega vidika pravice intelektualne lastnine izredno pomembne, saj vplivajo na povečanje konkurenčnosti subjektov na trgu, njihov dolgoročni razvoj, na raziskave, razvoj in investicije, na vzpostavljanje novih ali širjenje že obstoječih vej gospodarstva, na odpiranje novih delovnih mest in nenazadnje tudi na povečanje prihodkov države iz naslova davkov.

Podjetniška narava teh pravic zahteva tudi ustrezno upravljanje z njimi.

INTELEKTUALNA LASTNINA

po definiciji Konvencije o ustanovitvi Svetovne organizacije za intelektualno lastnino

PRAVNA UREDITEV - mednarodna

1. **Mednarodni biro za napredek varstva intelektualne lastnine BIRIP**
2. **WIPO (world intellectual property organization) specializirana ustanova OZN l.1974; prizadeva za čim večje poenotenje zakonodaj svojih članic na področju intelektualne lastnine. Pod njenim okriljem so bile sprejete številne mednarodne pogodbe, ki usklajujejo posamezna področja prava intelektualne lastnine. Ratifikacija teh pogodb zagotavlja uskladitev nacionalnih zakonodaj na tem področju, kar med drugim prinaša določeno poenotenje vsebine pravic in njihovega trajanja ter poenostavitev postopkov njihove pridobitve. Nekatere mednarodne pogodbe omogočajo tudi pridobitev pravic intelektualne lastnine v državah članicah na podlagi ene same prijave.**

PRAVNA UREDITEV v Sloveniji

1. Po Ustavi Republike Slovenije se ratificirane in objavljene mednarodne pogodbe uporabljajo neposredno ter jih ni potrebno prevzeti v slovensko zakonodajo. V Sloveniji velja trenutno 23 mednarodnih pogodb s področja intelektualne lastnine.
2. Posamezna področja intelektualne lastnine urejajo tudi predpisi Evropske unije, in sicer nekatera področja avtorskega prava, področje patentiranja biotehnoloških izumov ter področje modelov in znamk. Direktive so prevzete v slovensko zakonodajo, uredbe pa se uporabljajo neposredno.
3. Poleg mednarodnih in evropskih predpisov urejajo pravice intelektualne lastnine v Sloveniji še trije glavni zakoni, in sicer zakon o avtorski in sorodnih pravicah, zakon o industrijski lastnini in zakon o varstvu topografije polprevodniških vezij ter številni drugi zakonski in podzakonski akti.
4. Urad RS za intelektualno lastnino:
 1. ustanovljen z ustavnim zakonom za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije 25. junija 1991 kot Urad RS za varstvo industrijske lastnine v sestavi Ministrstva za znanost in tehnologijo.
 2. Preimenovan 1994.
 3. Od l. 2000 je organ v sestavi Ministrstva za gospodarstvo.

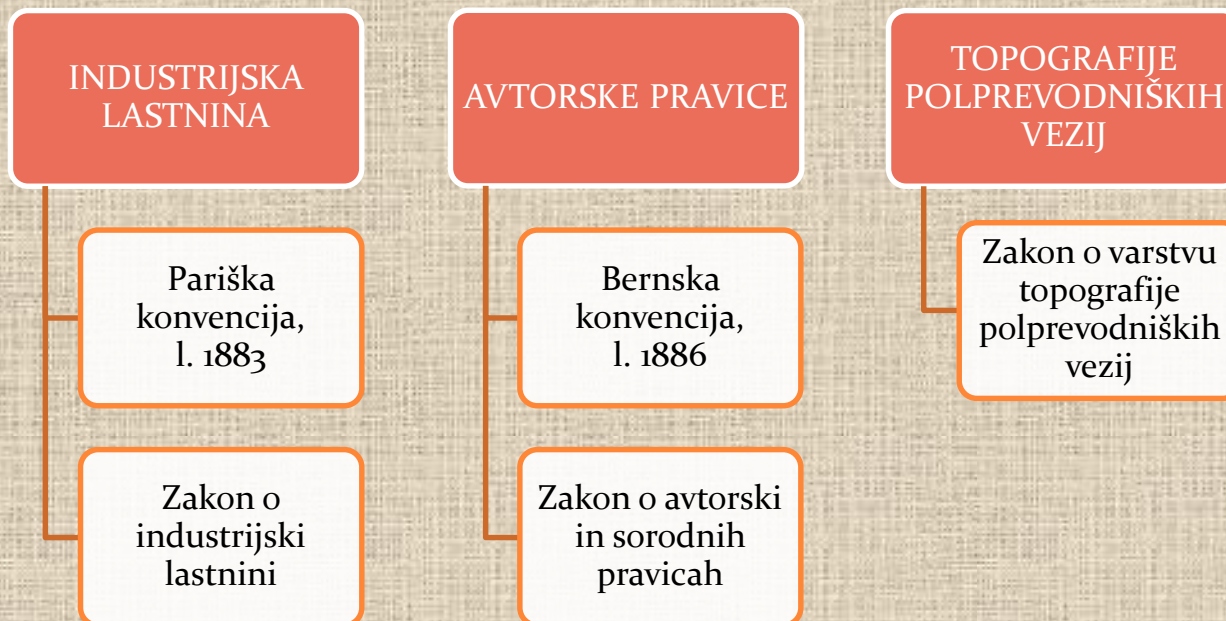
PRAVNA UREDITEV

zakonodajne podlage

- Temeljni predpisi, ki urejajo področje intelektualne lastnine v Sloveniji so:
 - Zakon o industrijski lastnini,
 - Zakon o avtorski in sorodnih pravicah,
 - Zakon o topografiji polprevodniških vezij in
 - Zakon o izumih iz delovnega razmerja.
- Odkar je Slovenija članica Evropske unije, velja zanjo tudi sprejeta evropska zakonodaja.
- V evropskem okviru sodeluje urad tudi z Evropsko patentno organizacijo, in sicer že vse od leta 1993, ko je Slovenija z njo sklenila sporazum o sodelovanju na področju patentov in t.i. razširitveni sporazum, ki je omogočil razširitev veljavnosti evropskih patentov na Slovenijo.
- Področje intelektualne lastnine urejajo tudi številne mednarodne pogodbe, predvsem:
 - Sporazum o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine (TRIPs),
 - Pariška konvencija za varstvo industrijske lastnine,
 - Bernska konvencija za varstvo književnih in umetniških del,
 - Pogodba o sodelovanju na področju patentov,
 - Madridski sporazum o mednarodnem registriranju znamk in Protokol k temu sporazumu,
 - Haaški sporazum o mednarodnem depozitu industrijskih vzorcev in modelov in
 - Konvencija o podeljevanju evropskih patentov.

PRAVNA UREDITEV

INTELEKTUALNA LASTNINA

INDUSTRIJSKA LASTNINA

PRAVNA UREDITEV

PARIŠKA KONVENCIJA

- 1. Mednarodna pogodba univerzalnega značaja – pomemben vpliv na razvoj nacionalnega in mednarodnega varstva industrijske lastnine**
- 2. Glavna načela:**
 1. Načelo formalne vzajemnosti oz. nacionalnega obravnavanja
 2. Načelo asimilacije
 3. Načelo minimalnih pravic
- 3. Opredeljuje temeljne pravice industrijske lastnine: patenti, uporabni modeli, industrijski vzorci ali modeli, tovarniške ali trgovske znamke, storitvene znamke, trgovsko ime in trgovske označbe ali ime izvora ter zatiranje nelojalne konkurence.**

INDUSTRIJSKA LASTNINA

PRAVNA UREDITEV

ZAKON O INDUSTRIJSKI LASTNINI (ZIL- 1- UPB 3, Ur. l. RS, št. 51/2006)

- določa vrste pravic industrijske lastnine in postopke za podelitev in registracijo teh pravic, sodno varstvo pravic in zastopanje strank v postopkih po tem zakonu.
- Pravice industrijske lastnine po tem zakonu so:
 1. **Patent** (10. do 32. člen) (varstvo izumov, ki so novi, na inventivni ravni in industrijsko uporabljivi)
 2. **Model** (33. do 41. člen) (varstvo videza izdelka, ki je nov in ima individualno naravo)
 3. **Znamka** (42. do 54. člen) (varujejo znak ali kombinacijo znakov, ki v gospodarskem prometu omogočajo razlikovanje blaga ali storitev drugega podjetja)
 4. **Geografska označba** (55. do 60. člen) (izvor blaga iz določenega območja, z značilnostmi odvisnimi od tega območja)
 5. **Dodatni varstveni certifikat** (Uredbe in drugi akti) (firma, varstvo konkurence, zatiranje nelojalne konkurence...)

INDUSTRIJSKA LASTNINA

SKUPNE ZNAČILNOSTI

1. **IZKLJUČNOST** (nihče jih ne sme izkoriščati brez soglasja njihovega imetnika)
2. **NAČELA:**
 1. Negativna narava (Imetnik pravice sme prepovedati komercialno izkoriščanje predmeta pravice, za katerega ni dal dovoljenja)
 2. Varstvo teh pravic se nanaša izključno na gospodarsko dejavnost.
 3. Teritorialna omejitev
 4. Časovna omejitev
3. **PREMOŽENJSKE IN ABSOLUTNE PRAVICE** na nematerialnih dobrinah (po registraciji učinkujejo *erga omnes*)
4. **PODJETNIŠKE PRAVICE** (gospodarsko izkoriščanje posameznih pravic)

INDUSTRIJSKA LASTNINA

PATENT

1. Je ena izmed pravic industrijske lastnine, ki deluje kot spodbuda in nagrada za izumiteljstvo in inovacije ter kot zavarovanje za izpeljane investicije in kot gibalo za pravočasno predstavitev in nadaljnje širjenje tehničnega znanja.
2. Patent se podeli za izum s slehernega področja tehnike, ki je nov, na inventivni ravni in industrijsko uporabljiv.
3. ZIL, 10. do 32. člen

INDUSTRIJSKA LASTNINA

PATENT – zanimivosti iz prakse

- **prvo prijavo za slovenski patent** je 17. oktobra 1991 vložila Fakulteta za elektrotehniko in računalništvo v Ljubljani, in sicer za izum vezja za napetostno zaščito napajanja integriranega CMOS vezja. Patent je bil podeljen 27. novembra 1992 in še vedno velja.
- **prvi patentni zakon** je beneški statut iz leta 1474, v katerem je Beneška republika z odlokom zahtevala, da se nove in inventivne naprave po začetku praktične uporabe prijavijo Republiki, ki jim zagotavlja 20-letno pravno varstvo pred morebitnimi ponaredki.
- osemletna Mary Speath iz ZDA je leta 1946 v želji, da bi ohranila svojo priljubljeno jed - žitne kosmiče - dalj časa sveže, **izumila zavihke z zarezo in jezičkom**, kakršne najdemo danes pri večini škatelne embalaže. Žal pa niti ona niti starši niso pomislili, da bi njeno izvirno zamisel patentirali in s tem tudi dobro zaslužili. To so storili 14 let pozneje proizvajalci žitnih kosmičev. Ker Mary svoje zamisli ni patentirala oziroma razkrila javnosti, so morali vsi drugi precej dlje, kot bi bilo treba, jesti postane kosmiče.

INDUSTRIJSKA LASTNINA

PATENT – zanimivosti iz prakse

- Alexander Graham Bell je 14. februarja 1876 zaprosil za **patent za telefon** le nekaj ur pred Elishem Greyem. Če bi s svojo prijavo čakal še en dan, bi danes za izumitelja telefona veljal Elisha Grey.
- **samolepilni lističi**, ki jih danes uporablja na milijone ljudi po vsem svetu, so rezultat spodletelega poskusa izumitelja dr. Spencerja Silverja, da bi ustvaril močnejše lepilo za lepilni trak. Toda namesto močnejšega je izdelal še šibkejšega, ki pa je imelo to čudno lastnost, da ga je bilo mogoče ponovno uporabiti, in če si ga odstranil s površine, za seboj ni puščalo lepljivih sledi. Silver je to čudno lepilo leta 1970 patentiral, čeprav ni vedel, kaj bi pravzaprav z njim počel. Štiri leta pozneje je njegov znanec slučajno odkril, kako zelo uporabno je. Da mu označevalni lističi v cerkveni pesmarici ne bi venomer izpadali, jih je prelepil s Spencerjevim lepilom in jih po potrebi spet odlepil, ne da bi poškodoval knjigo. To je bil začetek razvoja samolepilnih lističev, kakršne poznamo danes.
- **sendvič** je leta 1762 izumil angleški politik John Montagu, četrti grof Sandwich. Nekega dne je med igranjem kart postal lačen. Da mu ne bi bilo treba zapustiti igralne mize, je ukazal služabniku, naj mu prinese nekaj rezin mesa in kruha. Meso je potem naložil med kruh in ob metanju kart zadevo veselo pospravil. Tak način priprave obroka je v trenutku postal popularen in je še danes med najbolj priljubljenimi prigrizki na svetu.

INDUSTRIJSKA LASTNINA

PATENT – *zanimivosti iz prakse*

- **filter za kavo** je izumila nemška gospodinja Melitta Bentz. Velika ljubiteljica kave je napovedala vojno kavni usedlini. Poskuse je delala z različnimi materiali in metodami, dokler se nazadnje ni odločila, da bo njenim namenom še najbolj služil sinov pivnik. Malo ga je obrezala in položila na dno preluknjanega medeninastega lonca. Svoj izum je patentirala in leta 1908 z možem ustanovila podjetje. Gospodinjstva po vsem svetu še danes po skoraj sto letih za pripravo jutranje kave uporabljajo metodo in filtre Melitta(r).
- patent za prve **kavbojke iz modrega džinsa** sta dobila leta 1837 lastnik trgovine z mešanim blagom Levi Strauss in krojač Jacob Davis. Hlače so bile dokaj izvirne, saj je Davis na vogale žepov in na konec razporka vstavil kovinske zakovice. Prvotne kavbojke, ki so bile zasnovane kot delovna obleka, so bile izdelane iz indigo modrega ali rjavega bombaža. Rjava različica z uporabo ni postajala mehkejša in udobnejša tako kakor indigo modri džins, zato so jo nehali izdelovati.
- **brajlico**, pisavo za slepe, je leta 1821 izumil dvanajstletni francoski fantič Louis Braille. Zamisel zanjo je dobil, ko jim je v šoli nekdanji vojak pokazal svoj izum "nočne pisave", ki je z izbočenimi pikami omogočala vojakom prebiranje vojaških sporočil tudi v temi. Louis je to pisavo poenostavil in pri petnajstih že objavil prvo knjigo v brajlici, potem pa jo še izpopolnjeval z dodajanjem glasbenih in matematičnih simbolov. Do leta 1868 se je brajlica razširila po vsem svetu in slepi jo danes uporabljajo za komuniciranje v skoraj vseh državah sveta.

INDUSTRIJSKA LASTNINA

MODEL

1. Se registrira za videz kakršnegakoli industrijskega ali obrtnega izdelka (celotni izdelek ali samo del), ki izhaja iz značilnosti linij, obrisov, barv, oblike, teksture, materialov....
2. Videz izdelka je lahko tudi predmet avtorskopравnega varstva, če izpolnjuje pogoje za pridobitev takega varstva po zakonu o avtorskih in sorodnih pravicah.
3. ZIL, 33. do 41. člen

INDUSTRIJSKA LASTNINA

ZNAMKA

1. Je zelo priljubljena oblika pravice intelektualne lastnine. Z njo se varuje znak ali kombinacija znakov, ki omogočajo potrošniku razlikovanje blaga ali storitev enega podjetja od blaga ali storitev drugega podjetja.
2. ZIL, 42. do 54. člen
3. Primeri:
 1. McDonalds v. McChina
 2. Coca Cola
 3. Znak Mercedes Benz ...

INDUSTRIJSKA LASTNINA

GEOGRAFSKA OZNAČBA

1. Je pravica industrijske lastnine, ki označuje, da blago izvira iz določenega ozemlja, območja ali kraja na tem ozemlju, če je kakovost, sloves ali kakšna druga značilnost tega blaga bistveno odvisna od njegovega geografskega porekla.
2. Zahtevo za pridobitev geografske označbe lahko vložijo:
 1. Združenje pravnih ali fizičnih oseb
 2. Zbornice
 3. Občine
 4. Širše lokalne skupnosti
 5. Državni organi
3. ZIL, 55. do 60. člen

INDUSTRIJSKA LASTNINA

1. DODATNI VARSTVENI CERTIFIKATI

- Uredbe o dodatnem varstvenem certifikatu (npr.: Uredba o izvajanju Uredb Sveta (ES) o uvedbi dodatnega varstvenega certifikata za zdravila in za fitofarmacevtska sredstva)

2. FIRMA

- Zakon o gospodarskih družbah

3. VARSTVO KONKURENCE

- Zakon o varstvu konkurence
- Zakon o preprečevanju omejevanja konkurence

AVTORSKE PRAVICE

PRAVNA UREDITEV

BERNSKA KONVENCIJA (1886)

1. Je temelj mednarodnega varstva avtorskih del.
2. V RS velja na podlagi Akta o notifikaciji nasledstva glede konvencij (1992)
3. Temeljna načela so:
 1. Načelo nacionalne obravnave (tuji avtorji uživajo v državah unije enako varstvo kot domači)
 2. Načelo avtomatičnega varstva (zanj ni potrebno izpolnjevati formalnosti)
 3. Načelo neodvisnega varstva (varstvo v državi unije ni odvisno od tega ali varstvo v državi izvora obstoja ali ne)
4. V primeru kršitve pravic predvideva zaseg dela, ki je reproducirano na nedovoljen način.

AVTORSKE PRAVICE

PРАВNA UREDITEV

ZAKON O AVTORSKI IN SORODNIH PRAVICAH ureja:

1. pravico avtorjev na njihovih delih s področja književnosti, znanosti in umetnosti (avtorska pravica);
2. pravice izvajalcev, proizvajalcev fonogramov, filmskih producentov, radijskih ali televizijskih (RTV) organizacij, založnikov in izdelovalcev podatkovnih baz (sorodne pravice);
3. individualno in kolektivno upravljanje in uveljavljanje avtorske in sorodnih pravic.

AVTORSKE PRAVICE

1. Avtorska dela so individualne intelektualne stvaritve s področja književnosti, znanosti in umetnosti, ki so na kakršenkoli način izražene, če ni z zakonom drugače določeno: (**človekova stvaritev – ustvarjalnost – duhovnost – individualnost – izraženost**)
2. Avtor je fizična oseba, ki je ustvarila avtorsko delo.
3. Avtorska pravica pripada avtorju na podlagi same stvaritve dela.
4. Avtorska pravica je enovita pravica na avtorskem delu, iz katere izvirajo izključna osebnostna upravičenja (moralne avtorske pravice), izključna premoženjska upravičenja (materialne avtorske pravice) in druga upravičenja avtorja (druge pravice avtorja).

MORALNE AVTORSKE PRAVICE

1. Varujejo avtorja glede njegovih osebnih in duhovnih vezi do dela in niso namenjene za pridobivanje dohodka.
2. Kršitev moralnih avtorskih pravic ima lahko za avtorja materialne posledice. (nepremoženjska škoda)
3. Moralna avtorska pravica za avtorja pomeni **izključno pravico**:
 1. odločiti kdaj in kako bo njegovo delo prvič objavljeno
 2. do priznanja avtorstva na svojem delu in s tem do odločitve ali se pri objavi navede njegovo ime ali ne
 3. da se upre skazitvi in vsakemu posegu /uporabi njegovega dela, če bi to lahko okrnilo njegovo osebnost
 4. da imetniku materialne pravice slednjo prekliče (resni moralni razlogi, povračilo škode)

MATERIALNE AVTORSKE PRAVICE

1. Varujejo premoženjske interese avtorja in omogočajo, da se avtor sam odloči o uporabi ali neuporabi svojega dela.
2. Materialne avtorske pravice zajemajo:
 1. Uporabo dela v telesni obliki (reproduciranje)
 2. Uporabo dela v netelesni obliki :
 1. Pravica javnega izvajanja/prenašanja/predvajanja s fonogrami in videogrami/prikazovanja
 2. Pravica radiodifuznega oddajanja/retransmisije
 3. Pravica sekundarnega radiodifuznega oddajanja
 4. Pravica dajanja na voljo javnosti
 3. Uporabo dela v spremenjeni obliki (pravica predelave, pravica avdiovizualne priredbe)
 4. Uporabo primerkov avtorskega dela (pravica distribuiranja/najem)

DRUGE AVTORSKE PRAVICE

1. Omogočajo avtorju dostop do njegovega dela, ki je že bilo preneseno na tretjo osebo iz določenih razlogov ali ustrezno nadomestilo.
2. Avtor ima:
 1. Pravico do dostopa in izročitve
 2. Sledno pravico
 3. Pravico javnega posojanja
 4. Pravico do nadomestila

AVTORSKE PRAVICE

1. So lahko predmet prenosa, vendar ne v celoti (samo posamične materialne avtorske pravice in druge pravice) – prostorska opredelitev
2. Avtorska pravica traja za čas avtorjevega življenja in še 70 let po njegovi smrti.
3. Avtorske pravice v okviru delovnega razmerja:
 1. Kadar je delo ustvaril delojemalec v okviru svojih obveznosti ali po navodilih delodajalca, se šteje, da pripadajo materialne avtorske pravice in druge pravice avtorja na tem delu izključno delodajalcu, in sicer za 10 let od dokončanja dela.
 2. Po preteku tega časovnega obdobja pripadejo pravice delojemalcu (avtorju) ali jih lahko zahteva delodajalec, vendar proti plačilu primernega nadomestila.

SORODNE PRAVICE

1. Zakon ne definira natančno pojma sorodnih pravic. Jih le našteje in določa materialna in moralna upravičenja. Tako subjektom zagotovi varstvo.
2. Sorodne pravice , ki jih določa ZASP so naslednje:
 1. Pravice izvajalcev
 2. Pravice proizvajalcev fonogramov
 3. Pravice filmskih producentov
 4. Pravice RTV organizacij
 5. Pravice izdelovalcev podatkovnih baz

INTELEKTUALNA LASTNINA

UVELJAVLJANJE PRAVIC

1. Za varovanje intelektualne lastnine so postopki s katerimi pravice uveljavljamo v primeru kršitve, pomembnejši od same pridobitve pravic, saj z njimi te pravice uveljavljamo oziroma branimo v primeru njihove kršitve.
2. Kršitev pravice intelektualne lastnine je podana, kadar nekdo uporablja predmet varstva pravice intelektualne lastnine brez soglasja imetnika te pravice, razen če zakonodaja dovoljuje takšno uporabo.
3. V teh primerih gre za dovoljene izjeme ali omejitve pravic imetnika in imetnik zoper to osebo ne more uspešno uveljavljati svojih pravic. Pristojni organi ugotavljajo, ali dejanja tretjih oseb glede na okoliščine posameznega primera in uporabljivo zakonodajo pomenijo kršitev pravice intelektualne lastnine ter v primeru ugotovljene kršitve ukrepajo v skladu s svojimi pristojnostmi.

INTELEKTUALNA LASTNINA

UKREPI PRI KRŠITVAH

CIVILNI UKREPI:

- Za spore v zvezi s pravicami intelektualne lastnine je izključno pristojno Okrožno sodišče v Ljubljani. Imetnik lahko pri tem sodišču vloži:
 - tožbo zaradi kršitve pravic in uveljavlja enega ali več tožbenih zahtevkov (npr. prepoved kršitve, odstranitev predmetov kršitve iz gospodarskih tokov, uničenje predmetov kršitve, povrnitev škode, objavo sodbe, pri kršitvah avtorske in sorodnih pravic tudi civilno kazen),
 - predlog za izdajo začasne odredbe.
- Sodišče odloča na podlagi zakonodaje, ki ureja posamezno pravico intelektualne lastnine, in drugih civilnih predpisih (npr. Obligacijski zakonik, Zakon o pravnem postopku, Zakon o izvršbi in zavarovanju). Zoper odločitev okrožnega sodišča je dovoljena pritožba na Višje sodišče v Ljubljani, odločitev tega sodišča pa se lahko izpodbija le še z izrednimi pravnimi sredstvi (npr. revizija in zahteva za varstvo zakonitosti pri Vrhovnem sodišču RS, obnova postopka na prvostopenjskem sodišču).

INTELEKTUALNA LASTNINA

UKREPI PRI KRŠITVAH

KAZENSKI UKREPI

Ti ukrepi sodijo v pristojnost policije, državnega tožilstva in krajevno pristojnih okrajnih sodišč.

Kršitve pravic intelektualne lastnine lahko pomenijo tudi kaznivo dejanje. Kazenski zakonik RS (KZ-1) določa med drugim naslednja kazniva dejanja:

- kršitev moralnih avtorskih pravic (147. člen KZ-1)
- kršitev materialnih avtorskih pravic (148. člen KZ-1)
- kršitev avtorski sorodnih pravic (149. člen KZ-1)
- neupravičena uporaba tuje oznake ali modela (233. člen KZ-1)
- neupravičena uporaba tujega izuma ali topografije (234. člen KZ-1).

Prvi prvem kaznivem dejanju sta zagroženi denarna kazen ali kazen zapora do enega leta, pri ostalih kaznivih dejanjih pa je zagrožena kazen zapora celo do osem let.

Poleg fizičnih oseb so v primeru storitve navedenih kaznivih dejanj kazensko odgovorne tudi pravne osebe (Zakon o odgovornosti pravnih oseb za kazniva dejanja). Zagrožene kazni za pravne osebe so denarna kazen, odvzem premoženja, prenehanje pravne osebe itd.

Razen pri kaznivem dejanju kršitev avtorske pravice, kjer se pregon storilca kaznivega dejanja začne na predlog oškodovanca, teče postopek pri navedenih kaznivih dejanjih po uradni dolžnosti. Imetnik pravice lahko poda ovadbo zaradi storitve kaznivega dejanja pri policiji ali državnem tožilstvu.

INTELEKTUALNA LASTNINA

UKREPI PRI KRŠITVAH

UPRAVNI UKREPI – carinski organi

- Postopek za izvedbo ukrepov se začne na zahtevo imetnika pravice ali po uradni dolžnosti. Za njihovo izvajanje so pristojni carinski organi.
- Splošno zahtevo, ki velja eno leto, vložijo imetnik pravice pri Generalnem carinskem uradu. Če ta ugodijo zahtevi, obvesti o njej vse carinske urade. Če carinski organi v tem času pri opravljanju svojih nalog odkrijejo blago, za katerega sumijo, da bi lahko kršilo kakšno pravico intelektualne lastnine, lahko takšno blago začasno zadržijo, o čemer obvestijo imetnika pravice in posestnika blaga. V času zadržanja blaga (3 delovne dni za hitro pokvarljivo blago, 10 delovne dni za ostalo blago) se mora imetnik pravice odločiti, ali bo vložil tožbo zaradi kršitve pravice, posestnik blaga pa, ali bo vztrajal pri tem, da blago ne krši pravice intelektualne lastnine. Od tega so odvisni nadaljnji ukrepi carinskih organov. Če imetnik pravice vložijo tožbo, se blago zaseže do pravnomočne odločitve sodišča, po pravnomočnosti sodbe o ugotovljeni kršitvi pravice pa se praviloma uniči, če pa je imetnik pravice na sodišču neuspešen, se blago prepusti.
- Uničenje zadržanega blaga pa je možno tudi brez sodne odločitve, in sicer, če posestnik blaga ne odgovori na obvestilo carinskih organov o začasnem zadržanju, ali če se posestnik blaga in imetnik pravice tako dogovorita (skrajšani postopek).
- Začetek postopka po uradni dolžnosti sproži carinski organ, če ugotovi da je blago očitno ponarejeno ali piratsko. Blago za tri delovne dni zadrži. Če imetnik v tem času vložijo zahtevo za ukrepanje, se postopek nadaljuje tako, kot je opisano zgoraj

INTELEKTUALNA LASTNINA

UKREPI PRI KRŠITVAH

UPRAVNI UKREPI – tržni inšpektorat

- Tržni inšpektorat RS lahko v zvezi s pravicami industrijske lastnine ukrepa na zahtevo predvsem z vidika nelojalne konkurence (Zakon o varstvu konkurence), pri avtorski in sorodnih pravicah pa opravlja po uradni dolžnosti nadzor nad izvajanjem nekaterih določb zakona, s katerimi so nekatere kršitve določene kot prekrški (Zakon o avtorski in sorodnih pravicah).
- Tržni inšpektorji lahko na podlagi Zakona o inšpekcijskem nadzoru, Zakona o tržni inšpekciji in Zakona o prekrških med drugim vstopijo v prostore, opravijo preglede (objektov, postrojev, naprav, predmetov, poslovnih knjig, pogodb, listin itd.), zaslišijo stranke in priče, vzamejo vzorce blaga, reproducirajo listine, preverijo, ali je na računalnikih nameščena legalna programska oprema, zasežejo piratsko blago itd. V primeru kršitev lahko sprejmejo predvsem dve vrsti ukrepov:
 - odredijo odpravo pomanjkljivosti v določenem roku (ureditvena odločba) in
 - izdajo odločbo o prekršku, v kateri med drugim izrečejo globo in morebitne stranske sankcije (odvzem predmetov).
- Zoper odločitve tržnega inšpektorata se lahko vloži zahteva za sodno varstvo pri pristojnem okrajnem sodišču.

LITERATURA IN VIRI

1. Bentley L. In Sherman B., Intellectual Property Law, second edition, Oxford University press 2004
2. Kocbek M., Pravo intelektualne lastnine, Pravna fakulteta v Mariboru, Maribor 1993
3. Krejan S., Priročnik o pravicah intelektualne lastnine, TehnoCenter UM d.o.o. in IRP, Maribor 2006
4. Trampuž M., Oman B., Zupančič A., Zakon o avtorski in sorodnih pravicah s komentarjem, Gospodarski vestnik, Ljubljana 1997
5. Pariška konvencija, Ur. L. SFRJ – MP, št. 5/74
6. Bernska konvencija, Ur. L. SFRJ – MP, št. 14/75, 4/86
7. Zakon o industrijski lastnini, Ur. L. RS št. 51/2006, UBP₃ in spr.
8. Zakon o avtorski in sorodnih pravicah, ZASP-NPB₄, 2008 in spr.
9. Spletne strani Urada RS za intelektualno lastnino